Заняття для учнів 9-11 класів «У світі робітничих професій»
(Радчук Надія Анатоліївна,
практичний психолог ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»)

Мета: . розширювати уявлення учнів про світ професій та їхні особливості, формування загальної готовності учнів до професійного самовизначення, активізація проблеми вибору професії, інформування учнів про сучасний ринок праці

Обладнання: папір А-4; ватмани; олівці, фломастери; роздатковий матеріал – пазли, картки, бейджики, кольорові конверти.

Час проведення: 1-1,5 год.

Хід заняття:

Вправа - Знайомство

Мета: створити умови для кращого пізнання учасниками один одного

- Назвіть своє ім'я, напишіть на бейджику, а ким мрієте бути, напишіть на картці.

Відповіді (професії) учасників записуються на картці і кладуться в мішечок. Таким чином здійснюється первинне дослідження професійних інтересів групи.

Вправа «Правила»

Мета: прийняття правил для продуктивної роботи під час тренінгу

- Давайте приймемо наші правила роботи, які допоможуть працювати більш злагоджено та продуктивно:
- поважати думку кожного;
- підтримувати один одного;
- бути доброзичливим;
- бути активним;
- не критикувати та не давати оцінок;
- бути цілеспрямованим;
- дотримуватися гендерної рівності;
- створювати комфортні умови;
- дотримуватися регламенту.

ІІ. Оголошення теми та мети заняття

Мине деякий час, і кожен із вас повинен буде вибрати свій шлях у дорослому світі. Це означає, насамперед, **вибір професії**. Сьогодні на занятті ми поговоримо про величезний світ робітничих професій.

Вибір професії – це складний і відповідальний крок у житті кожної людини. Для того щоб він був вдалим, вам потрібно попередньо отримати відповідний рівень знань та умінь, мати уявлення про світ професій, різні сфери діяльності, вміти аналізувати потребу суспільства у тих чи інших професіях і їх вимоги до працівників, співвідносити свої можливості з професійною діяльністю. Що

більше професій вам знайомі, то ширша можливість вибору, а отже, - і більше шансів знайти і вивчити ту професію, у якій саме ви будете віртуозом, досягнете успіху, зможете виявити свою особистість. Сподіваюся, що сьогоднішня зустріч поповнить ваші знання про світ робітничих професій, ви навчитеся правильно приймати рішення про вибір професії.

Вправа «Очікування»

Мета: допомогти учасникам усвідомити власні очікування від заняття.

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття? Від самих себе? Будь ласка, всі ваші сподівання і очікування запишіть на стікерах та прикріпіть на стенд «Дерево очікувань».

Вправа «Зобрази професію»

Мета: створити позитивний настрій, активізувати творчу діяльність

На початку заняття ви на картці ту професію яку ви хочете обрати. Зараз я пропоную витягти з мішечка одну картку і за допомогою жестів і міміки показати характерні ознаки (особливості) професії, написаної на аркуші паперу.

- Які труднощі у вас виникли при виконанні цієї вправи?
-

Мозковий штурм «Професія – це…»

- Назвіть асоціації до слова «професія».

Учні називають, фіксують на фліпчарті

- Професія - в перекладі з латинської означає «оголошую свою справу». У тлумачному словнику дається таке визначення: “Професія - це рід трудової діяльності, що вимагає відповідної підготовки і є для будь-кого основним джерелом існування”. Однак, не кожна трудова діяльність є професійною. Трудова діяльність людини може вважатися професійною, якщо виконуються принаймі ще дві умови:

- професія характеризується наявністю певного рівня кваліфікації, майстерності, вміння, професійної підготовки, спеціально здобутих знань і навичок, які часто підтверджуються спеціальними документами про професійну освіту: дипломами, свідоцтвами, атестатами, сертифікатами. Таким чином, якість професійної діяльності вважається більш високою, ніж якість діяльності непрофесіонала, дилетанта чи любителя.

- професія є свого роду товаром, який людина може продавати на ринку праці. Причому, товаром, який користується попитом, за який інші люди готові платити. Тобто професійна діяльність служить джерелом доходів людини.

Наприклад, догляд за своїм власним автомобілем не є професійною діяльністю, хоча ремонт його і можна назвати працею. А ось ремонт автомобілів на СТО, що здійснює слюсар з ремонту автомобілів, є в повному сенсі цього слова професійним. Наприклад, людина займається кулінарією заради свого задоволення, то ми вважаємо її просто любителем, а якщо вона заробляє цим собі на життя, то вона є професійним кухарем.

Є безліч робітничих професій: кухар, продавець, муляр, штукатур, електорогазозварник, кравець, кондитер, слюсар з ремонту автомобілів. Ці професії вам всім відомі, адже ви ходите до магазину, де вас зустрічає продавець, купуєте печиво – це робота кондитера, санітарно-технічні системи працюють завдяки сантехніку.

Розглянемо робітничі професії та вимоги до оволодіння ними. Кондитер має знати асортимент виробів, рецептури і режими готування, види сировини, способи її переробки, обробки кондитерських виробів. Типові елементи діяльності – обробка харчових продуктів, робота з рідкими речовинами і виготовлення художніх виробів.

Кравець. Займається виготовленням швейних виробів (верхнього одягу, білизни, трикотажних виробів та ін.) індивідуальним методом. Робочі операції кравця, що застосовуються в процесі виготовлення одягу, поділяються на ручні, машинні і вологотеплові.

Муляр. Робітник, який бере участь у зведенні та ремонті житлових будинків, мостів, промислових та інших споруд з природних і штучних будівельних матеріалів. Муляр робить кладку стін, фундаменту, арок, колон, бере участь в установці віконних і дверних коробок, робить конопатку і заливає шви у збірних залізобетонних конструкціях.

Продавець. Продавець - посередник між виробниками різних видів товарів і населенням. Розповідає покупцям про асортимент, докладно роз'яснює характеристики, параметри, властивості товару, пояснює способи використання, зберігання.

Слюсар. Праця слюсаря необхідна на всіх етапах створення, експлуатації та ремонту різного виду техніки.

Вправа «День із життя»

Мета: навчити учнів об’єктивно оцінювати професію

- Зараз ми об’єднаємось у 4 групи за допомогою слів зима, весна, літо, осінь.
- Уявіть, що ви вже отримали професію. Вам необхідно скласти розповідь про типовий робочий день людини тих професій, які ви отримаєте в конверті.

Учням роздають конверти різного кольору з назвами професій: продавець, кухар, будівельник, зварювальник, кравець, сантехнік, муляр, штукатур, кондитер. Після виконання учні презентують свої роботи.

- Які виникали труднощі при виконанні цього завдання?
- Чому саме потрібні ці професії?
- Чим різнилися думки у членів вашої групи відносно аналізу даних професій?
- Що корисного ви отримали під час виконання даної вправи?

Ви працювали з групою робітничих професій. Якщо аналізувати ринок праці, то в загальній структурі попиту на фахівців 80% складають працівники

робітничих професій, 12 % молодші спеціалісти і лише 8% - фахівці з вищою освітою. А розподіл учнів та студентів за рівнем навчальних закладів обернено пропорційний: 69% - у ВНЗ 3-4 рівня акредитації, 16% - у ВНЗ 1-2 рівня акредитації, 15% у закладах професійної (професійно-технічної) освіти .

Наприклад, за даними ринку праці, фахівцям вузів важко знайти роботу після закінчення навчання. Фахівців робітничих професій: токарів, будівельників, кухарів, а також майстрів з ремонту обладнання, газоелектрозварювальників – працевлаштували б протягом одного дня!

Вправа «Формула вибору професії»

Мета: створити формулу успіху при виборі професії: «хочу», «можу», «треба».

Тренер: «Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобі необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості, не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана «формула вибору професії», яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в поєднанні наступних компонентів: «хочу» - «можу» - «треба».

«**Хочу**» – намагання особистості, тобто інтереси, нахили, мотиви, плани, професійні наміри. Це те заняття, яке ви робите з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то ви охоче будете працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, більше зароблятимете.

«**Можу**» – можливості особистості, тобто стан здоров'я, наявний досвід (знання, вміння, навички), психофізіологічні якості, здібності до різних видів діяльності. Наприклад, в якихось справах ви більш успішні, довго можете займатися цією справою, не втомлюючись, а в інших, навпаки, швидко починаєте нервувати, сердитись, у вас нічого не виходить.

«**Треба**» – потреби суспільства, тобто ваші уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і про перспективні професії, які користуються попитом на ринку праці та вірогідність працевлаштування за обраною професією. Слід враховувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри. Тому вибираючи професію, потрібно узгодити свій вибір з потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Пропишіть кожен для себе компоненти «формули вибору професії». Порівняйте їх один з одним і визначте свою «зону оптимального вибору».

Висновок: багато невідомого очікує вас при виборі професії, перед вами нелегка задача, але успіху можна досягнути тільки дотримуючись формули – **хочу, можу, треба**.

Вправа Психогімнастика «Дотягнись до зірки»

Мета: зняти емоційне напруження

- Сядьте зручно і заплющіть очі. Зробіть три глибокі вдихи і видихи (звучить музика).

А тепер уявіть собі зоряне небо. Зірки – великі і маленькі, яскраві і тьмяні. Погляньте уважно на них і виберіть найпрекраснішу зірку. Мабуть, вона схожа на вашу мрію, а можливо, нагадала вам про хвилини щастя, радості і натхнення. Ще раз помилуйтеся цією зіркою і спробуйте до неї дотягнутися.

Намагайтеся щосили! І ви обов'язково дістанете свою зірку. Вхопіть її і дбайливо покладіть перед собою. Запам'ятайте, яка вона, яке світло випромінює. А тепер прислухайтеся до свого дихання, пригадайте, хто поруч із вами, і повертайтеся.

- Чи вдалося вам дотягнутися і дістати свою зірку?
- Якою вона була?
- Яке світло випромінювала?

Вправа «Бінго»

Мета: провести аналіз ситуації професійного вибору

Учасникам гри роздають аркуші паперу, з яких вони повинні «вирізати» руками ляльку. На голові – професію, яку мріють здобути. Права рука – це їхні здібності, що вже є для обраної професії. Ліва рука – чого треба навчитися. Права нога – де вона може навчитися цієї професії. Ліва нога – де зможе працювати.

Учні розповідають про своє «Бінго».

Вправа рефлексія «Очікування»

Мета: визначити, чи виправдались очікування, чи сподобалось заняття?

- Що нового ви дізнались?
- Чи корисною була інформація?
- Можливо, у когось залишилися або з’явилися нові питання ?
- - Напишіть, будь ласка, про свої враження від сьогоднішнього заняття на квіточках....
- Перш ніж прикріпити ваші квіточки на наше дерево очікувань, я прошу, щоб кожен з вас поділився своїми враженнями та побажаннями

Отже, вибір майбутньої професії - завдання справді складне. Але це - лише завдання, поруч з вами є люди, які готові допомогти, підтримати, надати важливу в такій ситуації інформацію. Головне — робити конкретні, активні кроки в цьому напрямі. Саме тоді ваш вибір буде правильним. А ви станете не лише акторами, а й режисерами свого життя. Щасти вам!!